

बैजनाथ गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिता
विषयक

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम

२०८१ असार ३१ गते

कार्यक्रम प्रगति-प्रतिवेदन

सुनुवाईका प्रमुख जवाफदेही बत्ता गाउँपालिका अध्यक्ष प्रकाश बहादुर शाही तथा जवाफदेहि व्यक्तिहरु ।

आयोजक

बैजनाथ गाउँपालिका, बाँके

सहजिकरण

बास नेपाल

बैजनाथ गाउपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिता

विषयक

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम २०८१ असार ३१

कार्यक्रम प्रगति-प्रतिवेदन

१. सहजिकरण गर्ने संस्थाको परिचय :-

बास नेपाल विगत २४ वर्ष देखि सामाजिक रूपान्तरणका लागि क्रियाशिल गैर सरकारी संस्था हो । २०५७ मंसिर २४ गते स्थापित यो संस्था देशमा व्याप्त भ्रष्टाचार, अनियमितता, ढिलासुस्ति, घुसखोरी जस्ता बेधितिका विरुद्ध सशक्त रूपमा क्रियाशिल रहदै आएको छ । ७७ जिल्ला शाखा, ४९ उपशाखा, २० ईकाई र ५ हजार बढी युवाहरु आबद्ध भएको यस संस्थाले असल शासन, सामाजिक जवाफदेहिता, सामाजिक सद्भाव, सामुदायिक सुरक्षा, युवा सशक्तिकरण, स्वयंसेवा, बाल अधिकार, बाल संरक्षण, लैंगिक हिँसा न्यूनिकरण, सामुदायिक सशक्तिकरण, सञ्चार र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा काम गर्दै आईरहेकोछ । बास नेपाल भ्रष्टाचार विरुद्धको विश्वव्यापी संस्था ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको आबद्ध संस्था हो ।

२. कार्यक्रमको पृष्ठभुमि :-

राज्य संचालनको गुणस्तरीयताले जनताको जीवनमा निरन्तर प्रभाव पार्दछ । लोकतन्त्रमा सरकारले नागरिकप्रति जवाफदेहि भएर उनीहरुको चित बुझाउनु पर्दछ । सार्वजनिक निकायमा बस्नेहरुले कस्तो काम गरिरहेका छन् भनेर नागरिकले चासो राखिरहेका हुन्छन् । त्यसैले राज्य संयन्त्रबाट दिइने सेवा, सुविधा र वस्तुको गुणस्तरका वारेमा सार्वजनिक मञ्चबाट नागरिकले उठाएका प्रश्नको उत्तर दिनु सार्वजनिक पदधारण गरेका व्यक्तिहरुको जवाफदेहिता अन्तर्गत पर्दछ । यस्तो जवाफदेहिता अधिकारमा बसेका जिम्मेवार व्यक्ति र सेवाग्राहि नागरिकका विच गरिने सार्वजनिक सुनुवाईका माध्यामबाट खोज्न सकिन्छ । यसरी संचालन गरिने सार्वजनिक सुनुवाईबाट सार्वजनिक निकायहरुलाई उनिहरुले गरेको कामको पृष्ठपोषण पनि हुन्छ । सरकारी निकाय र नागरिकको विचमा रहेको अविश्वास घटेर जान्छ र सार्वजनिक निकायले अगाडि सारेका हरेक काम कारबाहिप्रति नागरिकमा अपनत्वको भावना पनि जाग्छ । त्यसैगरी राज्य संयन्त्रले गर्ने गतिविधीका वारेमा नागरिकहरुले गुण र दोषका आधारमा मुल्यांकन गर्ने पाउनु पर्छ, यो लोकतान्त्रिक मुलुकका नागरिकको अधिकार हो । सर्वसाधारण नागरिक र अधिकारमा बसेका व्यक्तिहरुका बीचमा सार्वजनिक चासोको विषयमा हाकाहाकि प्रश्नेतर गर्ने सामुदायिक मञ्चलाई सार्वजनिक सुनुवाई भनिन्छ । यसले स्थानीय नागरिकहरुमा विकास योजना प्रति अपनत्वको भावना विकास गर्नुका साथै पारदर्शिताको अभ्यास गर्दछ । आफ्नो कार्यालयले वर्ष भरीमा सञ्चालन गरेका गतिविधिका प्रभावकारीताका लागि अनिवार्य

रूपमा आवधिक तथा वार्षिक समिक्षा तथा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पर्ने राज्यले व्यवस्था गरे अनुसार स्थानिय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यविधि -२०६७ समेत लागु भएको छ। नेपालमा सार्वजनिक सुनुवाईको अवधारणा-२०५० साल पौष १३ गते देखि केदार खड्काले सुरुवात गरेको एकआपस टेलिभिजन कार्यक्रमबाट सुरुवात भएको मानिन्छ। पांच वर्ष सम्म नियमित संचालन भएको सो कार्यक्रमले नेपालमा सार्वजनिक सुनुवाईको अवधारणालाई नागरिकका विच लोकप्रिय बनाएको थियो। सार्वजनिक सुनुवाईले सर्वसाधारण नागरिकलाई अधिकारमा बसेका व्यक्ति नजिक पुग्ने र आफ्ना असन्तुष्टि पोख्ने अवसर दिन्छ। त्यसैले यसलाई सर्वसाधारणको पहुँच अधिकारमा बस्नेहरु सम्म पनि भन्ने गरिन्छ।

सार्वजनिक सुनुवाईको प्रभावकारितालाई ध्यानमा राखेर पहिलो पटक नेपाल सरकारले-२०६२ सालमा सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धि निर्देशिका नै बनाएर यो संयन्त्रलाई संस्थागत गरेको पाईन्छ। सुनुवाईमा पछाडिपरेका, दलित, अल्पसंख्य, अपाङ्गता भएका सर्वसाधारण नागरिकहरुको उपस्थिती उल्लेखनीय हुनु पर्दछ। हाल सार्वजनिक सुनुवाईलाई विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुले अबलम्बन गरेर आफ्ना कार्यक्रम बनाएर सञ्चालन गरी रहेका छन्। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वको लागि सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने प्राव्यान गरेको छ। सुशासन ऐन-२०६४ को दफा ३० मा सार्वजनिक सुनुवाई गराउनु पर्ने व्यवस्था गरी कानूनी व्यवस्था गरिएको छ। त्यसैगरी सुशासन नियमावली-२०६५ को नियम १९ ले सार्वजनिक निकायले प्रत्येक ४ महिनामा कम्तिमा एउटा सुनुवाई गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले समेत सबै स्थानीय तहहरुले सार्वजनि सुनुवाई गर्नुपर्ने करालाई अंगिकार गरेको छ। पछिल्लो समयमा आएर स्थानीय तहहरुले यो संयन्त्रलाई आत्मसात गरी सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन गदै आएका छन्। सोहि कुरालाई मध्येनजर गर्दै बैजनाथ गाउँपालिकाको आयोजना र बास नेपालको सहजिकरणमा बैजनाथ गाउँपालिकाको आ.व. २०८०/०८१ को अन्तिम चौमासिकमा संचालन गरेका विकास निमार्णका गतिविधि र कार्यालयबाट प्रवाह गरिएका सेवाको प्रभावकारिता बारे खुला छलफलका लागि नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका बडा नम्बर १२ मा रहेको सि.एस.टि होटेलमा २०० बढी नगरबासीहरुको सहभागीतामा मिति २०८१ असार ३१ गतेका दिन बैजनाथ गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिता विषयक सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ।

३. कार्यक्रमका उद्देश्यहरु :

- गाउँपालिको काम कारबाही बारे गाउँपालिका वासिलाई जानकारी गराउने।
- गाउँपालिको अन्तिम चौमासिक प्रगति सार्वजनिक गर्ने।
- गाउँपालिले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाका बारेमा छलफल तथा वहस गर्ने।
- गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिताका बारेमा पृष्ठपोषण लिने।
- वार्षिक गतिविधिहरुको समिक्षा गरि भावि कार्ययोजनाका लागि सुझाव संकलन गर्ने।

● प्राप्त प्रश्न तथा सुझावको आधारमा साभा सार्वजनिक प्रतिबद्धताको घोषणा गर्ने ।

४. कार्यक्रम संचालनका क्रममा अवलम्बन गरिएका विधिहरु :

बैजनाथ गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिता विषयक सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पूर्व देहाय बमोजिमका विधिहरु अवलम्बन गरिएको थियो :

क. प्रस्तावना पेश र सम्झौता : कार्यक्रम संचालन गर्नुपूर्व रित पूर्वक सबै प्रक्रिया पुरा गरी नियमसँगत र प्रक्रियागत रूपमा कार्यक्रम संचालन गर्न बैजनाथ गाउँपालिकाको सार्वजनिक गरेको सूचना बमोजिम प्रस्तावना पेश गरिएको थियो । सो प्रस्तावना माथि पालिकाले मूल्यांकन गर्दै सहजीकरणको लागि बास नेपाललाई छनौट गरि कार्यक्रम संचालन गर्ने कार्य आदेश प्रदान गरेको थियो ।

ख. ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिको अध्ययन :

कार्यक्रम गर्नु पूर्व आयोजक संस्थाका प्रतिनीधि र सहजिकरणको जिम्मा पाएको संस्था बीच स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, सुशासन ऐन २०६४ तथा नियमावली, २०६५, स्थानीय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई सहजिकरण कार्यविधि, २०६७, लगायतका निर्देशिका र कार्यविधिहरुको विस्तृत अध्ययन गरिएको थियो भने ऐन, नियमावली र कार्यविधिमा भएका प्रक्रियाका बारेमा आश्यक छलफल गरिएको थियो ।

ग. मिति, समय र स्थान निर्धारण :

बैजनाथ गाउँपालिका र बास नेपाल बिच भएको छलफल पश्चात गाउँपालिकाको सभाहलमा मिति २०८१ असार ३१ गते दिउसो १:०० बजे देखि कार्यक्रम संचालन गर्ने समय निर्धारण गरिएको थियो ।

घ. कार्यक्रमका लागि सूचना तथा प्रचार प्रसार र पत्राचार :

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन हुने विषयमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको व्यापक सूचना प्रबाह र प्रचार प्रसारको लागि बैजनाथ गाउँपालिका मार्फत स्थानीय नागरिकहरु, राजनीतिक दलका प्रमुख प्रतिनिधिहरु तथा सर्वा साधारण नागरिहरुलाई पत्राचार गरिएको थियो । त्यसैगरी गाउँपालिका तथा बास नेपाल मार्फत नै सामाजिक संजालमा सबैलाई सार्वजनिक सूचना एक हप्ता अगाडी देखि गरिएको थियो । त्यसैगरी असार २८ गते देखि निरन्तर सबै वडाहरुमा माइकिंग र पत्राचार गरिएको थियो । आम नागरिकहरुको व्यापक सहभागिताका लागि कार्यक्रम हुनु अगाबै सार्वजनिक सूचना प्रकाशन, निमन्त्रण पत्र वितरण तथा पत्राचार समेत गरिएको थियो । विशेष गरि वडा कार्यालय र बास स्वयंमसेवकहरु मार्फत सबै वडाका स्थानीय नागरिकहरुलाई आमन्त्रण गरिएको थियो ।

५. कार्यक्रम संचालन

बैजनाथ गाउँपालिकाको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । बास नेपालको सहजिकरणमा गाउँपालिकाको सार्वजनिक सुनुवाई असार ३१ गते सम्पन्न भएको हो ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को अन्तिम चौमासिकको सो सार्वजनिक सुनुवाईको अन्तमा ६ बुँदे साभा सार्वजनिक प्रतिबद्धताको घोषणा गरिएको छ ।

घोषणा गरिएका प्रतिबद्धताहरुमा बैजनाथ गाउँपालिका वडा नम्बर २ पितमारी सुकुम्वासी बस्ति लगायतमा खानेपानीको अभाव रहेको गुनासो आएकाले सो को अध्ययन गरि समस्या समाधानको लागि आवश्यक पहल गर्ने, प्राकृतिक बिपदबाट भएको क्षतिको आँकलन गरि क्षति भएकाहरुलाई आवश्यक सहयोग गर्ने, बिपद जोखिमको आँकलन गरि जोखम न्यूनीकरण योजना सहित आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने, गाउँपालिका भित्र सञ्चालित योजनाहरुको ईस्टमेट अनुसार प्रभावकारी अनुगमन र जाँचपास गरेर मात्रै भुक्तानीका लागि सिफारिस गर्ने, पालिकाको योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्दा लक्षित वर्गको संलग्नतामा गर्ने योजना तर्जुमा प्रकृया अवलम्बन गर्ने, प्राथमिक स्वास्थ्य बनकटवाले फार्मसी आफै सञ्चालन गर्ने प्रावधान रहेपनि हाल सम्म सञ्चालन नगरेको पाईएकाले यथासक्य सञ्चालनका लागि पहल गर्ने, चाँदनी देखि उत्तर तर्फको कल्भर्ट पहिलो चौमासिक भित्र निर्माण गर्ने, निर्माणाधिन योजनाहरुलाई प्राथमिकरणमा राखेर काम गर्ने, फोहलमैला व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाउन श्रावण महिनाभित्र डस्ट्रिबिन बितरण गर्ने लगायत रहेका छन् ।

प्रतिबद्धताहरुमा अध्यक्ष प्रकाश बहादुर शाही, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत विश्राज ढकाल, वडा नम्बर १ का वडाध्यक्ष रूप बहादुर मल्ल, वडा नम्बर ४ का वडाध्यक्ष प्रेम बहादुर शाही लगायतले हस्ताक्षर गरेका थिए । बास नेपालका अभिलेखिकरण अधिकृत रविन्द्र बोहराले सञ्चालन गरेको कार्यक्रममा स्वागत मन्त्रव्य बास नेपालका केन्द्रीय उपाध्यक्ष शिव कुमार बर्माले गरेका थिए । कार्यक्रममा १६१ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

६. कार्यक्रममा उठान भएका सवालहरु

सार्वजनिक सुनुवाइमा सहभागीहरुले शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा, कृषिको समस्या, लक्षित वर्ग केन्द्रित कार्यक्रम, विकास निर्माण, अनुगमन, मन्दिर व्यवस्थापन, लगाएतका क्षेत्रको समग्र समस्या लगायतका दर्जनौं विषयहरुमा जिज्ञाशा, गुनासो तथा प्रश्न राखेका थिए ।

७. प्रतिबद्धताको सार्वजनिकरण

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक सुनुवाईमा उठेका सवाल वा विषयहरु, सुनुवाईको क्रममा सोधिएका प्रश्न तथा जवाफको आधारमा सुधारको लागि ६ बुँदे साभा सार्वजनिक प्रतिबद्धताहरुको घोषणा गरिएको थियो । ६ बुँदे प्रतिबद्धताहरु प्रतिवेदनको अनुसूचीमा संलग्न गरिएकोछ ।

८. सार्वजनिक सुनुवामा सहभागिहरु उपस्थिती संख्या:

बैजनाथ गाउँपालिकाको आयोजना र बासको सहजिकरणमा सम्पन्न सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा बैजनाथ गाउँपालिकाका सबै वडाबाट सेवाग्राही, सदस्यहरु, विभिन्न सञ्चालका प्रतिनिधि, राजनीतिक दलका प्रमुख एवं प्रतिनिधि, शिक्षक, विद्यार्थी, बुद्धिजीवी, विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिनिधी लगायत विभिन्न विषयगत कार्यालयका सहभागिहरुको समेत सहभागिता रहेको थियो । जुन देहायको तालिकामा उल्लेख छ :

महिला	पुरुष	जम्मा	दलित/जनजाती	मधेशी/मुस्लिम	अन्य
६२	१९	१६१	६५	१२	८४

९. सुनुवाईका जबाफदेहि वक्ताहरु :

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा तपसिल अनुसारका जबाफदेहि वक्ताहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता रहेको थियो ।

क्र.सं.	नाम	पद	निकाय
१.	प्रकाश बहादुर शाही	अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका
२.	विश्वराज ढकाल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	बैजनाथ गाउँपालिका
३.	रुप बहादुर मल्ल	वडा अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका वडा नम्बर १
४.	राजु रुचाल ठकुरी	वडा अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका वडा नम्बर २
५.	निखिल बैगार	वडा अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका वडा नम्बर ३
६.	प्रेम बहादुर शाही	वडा अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका वडा नम्बर ४
७.	देव बहादुर रावत	वडा अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका वडा नम्बर ५
८.	भुपाल पुन मगर	वडा अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका वडा नम्बर ६
९.	पूर्ण प्रशाद जैशी	लेखा अधिकृत	बैजनाथ गाउँपालिका
१०	तप्तराज आचार्य	प्रशासन शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका
११	डोटी नेपाली	योजना शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका
१२	लक्ष्मी ज्ञवाली	महिला तथा बालवालिका शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका
१३	धर्मिन्द्र आचार्य	प्राविधिक शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका
१४	अमर सिंह ठाकुर	सूचना प्रविधि शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका
१५	उपेन्द्र प्रशाद ढुंगाना	आलेप शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका
१६	लक्ष्मण राज शाही	स्वास्थ्य शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका
१७	रमेश पौड्याल	सहकारी तथा उद्योग शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका

१०. सवल पक्षहरु

प्रभावकारी सेवा, सुविधा तथा गुणस्तरीय विकास कार्यक्रम, विकास निर्माण बारे खुला छलफल गरी नागरिकका गुनासा तथा रचनात्मक सुझाव संकलनका लागि बैजनाथ गाउँपालिकाको आयोजना तथा बासको सहजिकरणमा सञ्चालन भएको सार्वजनिक सुनुवाई एक सफल कार्यक्रमको रूपमा स्थापित भएको छ । यो कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा पाइएका केहि सवल पक्षहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सुशासन ऐन, नियमावली तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यबिधि-२०६७ अनुसार सम्पन्न भएको छ ।
- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा बैजनाथ गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहको अवस्था, मूल्य-मूल्य उपलब्धिहरु, नयाँ कार्यहरु र आगामी योजना बारे जानकारी गराउने काम भएको छ ।
- सहभागिहरुले गुनासा, जिज्ञासा, सुझाव स्वस्फूर्त रूपमा धक्काएर अभिव्यक्त गरेका छन् ।
- कार्यक्रमको सुरुवातमा सार्वजनिक सुनुवाईका आचारसंहिता प्रस्तुत सहित अनुमोदन गरी कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।
- सहभागिहरुबाट उठान गरिएका सवालहरु तथा सुझावहरुको जबाफदेहि बत्ताहरुबाट चित्त बुझ्दो जबाफ खोज्ने काम भएको थियो भने सहजकर्ताबाट थप प्रष्ट पार्नका लागि प्रभावकारी रूपमा सहजिकरण गर्ने काम भएको थियो ।
- कार्यक्रमको अन्तमा छलफल भएका विषय वस्तुहरुलाई संक्षेपीकृत गरी ६ बुँदे प्रतिवद्धता तयार र सार्वजनिकीकरण गरी जबाफदेहि बत्ताहरुलाई हस्ताक्षर गराईएको थियो ।
- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको प्रचार प्रसारका लागि सार्वजनिक सूचना, पत्राचार, निमन्त्रणा वितरण गरिएको थियो ।
- सुनुवाईमा बैजनाथ गाउँपालिकाको कार्यालयका अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, बडा अध्यक्षहरु, शाखा प्रमुखहरुको उपस्थित हुनुले सुनुवाई प्रभावकारी भएको थियो ।
- सुनुवाईमा अल्प संख्य, सिमान्तकृत, तथा पछाडि परेका वर्गहरुको अर्थपुर्ण सहभागिता रहेको थियो ।
- कार्यक्रममा पालिकाको प्रगति समिक्षा तथा आगामी योजना प्रश्नतुत गरिएको थियो ।

११. सुधारका लागि सुझाव

१. कार्यक्रम निकै प्रभावकारी भएको भएपनि थप प्रभावकारि बनाउनका लागी सम्पन्न सार्वजनिक सुनुवाईमा गरिएका प्रतिबद्धताहरु कार्यान्वयनमा ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।

२. सुनुवाईमा बढी भन्दा बढी स्थानीयहरुको सहभागितमा वृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१२. कार्यक्रमका उपलब्धिहरु :

- बैजनाथ गाउँपालिकाको काम कारबाही बारे खुल्ला सुनुवाईको सुरुवात गरेको छ ।
- बैजनाथ गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाका बारेमा छलफल/बहस गर्ने काम भएको छ ।
- बैजनाथ गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिताका बारेमा पृष्टपोषण लिने काम भएको छ ।
- बैजनाथ गाउँपालिकाले गरेका कार्यहरुको समिक्षा गरि भावि कार्ययोजनाका लागि सुझाव संकलन गर्ने काम भएको छ ।
- सुनुवाईमा उठेका सवालहरुको आधारमा ६ बुँदे साझा सार्वजनिक प्रतिवद्धताका घोषणा गरिएको छ ।

कार्यक्रमका केही तस्विरहरु :

अनुसूची १

सार्वजनिक सुनुवाइमा जारी गरिएका सहभागि तथा जबाफदेहिबत्ताले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिता :

१. सहभागीले बोल्नका लागि हात उठाएर संकेत गर्नुपर्नेछ ।
२. सहभागीले प्रश्न वा सुझाव के राख्ने हो, पहिले स्पष्ट गर्नुपर्नेछ ।
३. सहजकर्ताले बोल्ने संकेत गरेपछि मात्र आफ्नो नाम र ठेगाना सहित प्रश्न, जिज्ञासा वा सुझाव के हो राख्नुपर्नेछ ।
४. सेवाग्राही सहभागी नागरिकहरु धैरेलाई प्रश्न गर्न समय दिनुपर्ने भएकाले बुदांगत रूपमा छोटकरीमा प्रश्न प्रतिक्रिया राख्नु पर्नेछ र सहजकर्ताले निर्धारण गरेको समय बिते पछि तत्काल प्रस्तुती रोक्नुपर्नेछ ।
५. आफू भन्दा पहिलेका सहभागीले बोलेका कुरालाई दोहोन्याउन जरुरी हुने छैन ।
६. चित्त नबुझेमा सहजकर्ताको अनुमति लिएर थप प्रश्न राख्न पाईनेछ ।
७. सहभागीले बिना आधार कसै प्रति लाङ्छनायुक्त भाषाको प्रयोग गर्न पाईने छैन ।
८. सुनुवाईका वक्ता तथा सहभागीलाई उत्तेजित पार्ने वा बदलाको भावनाबाट भनाई राख्न वा बोल्न पाईने छैन ।
९. सुनुवाईलाई विधोल्ने प्रयास कतैबाट भएको पाईएमा सबै सहभागी मिलेर शालीनतापूर्वक समाधानखोज्ने पहल गर्नु सबैको कर्तव्य हुनेछ ।
१०. सुनुवाईलाई विषयान्तर हुनबाट जोगाउन सबै सहभागि सचेत हुनु पर्नेछ ।

अनुसूची ४ : सुनुवाइका प्रतिबद्धताहरु

संलग्न गरिएको छ ।

हेमराज भट्ट

निर्देशक बास नेपाल

